

Høringsnotat med forslag til definisjoner av fellesoffentlige begreper

1. Sammendrag

Språkrådet sendte høsten 2020 ut en liste på sju fellesoffentlige begreper med definisjonsforslag på høring. Høringssvarene som kom inn, viste at det var nødvendig å omarbeide noen av definisjonene og begrepsdiagrammet. De omarbeida definisjonsforslagene og den omarbeida delen av begrepsdiagrammet sendes derfor ut på ny høring. Det gjelder fem begreper med nye forslag til definisjoner.

I arbeidet med deling av data og datasettbeskrivelser har det oppstått et behov for å utarbeide felles og omforente definisjoner av en del overordnede begreper, såkalte *fellesoffentlige begreper*.

I dette høringsnotatet gjør vi rede for hva vi mener med *fellesoffentlige begreper* og hvorfor det er et behov for felles og omforente definisjoner. Vi gjør rede for arbeidsmetode og kommer med forslag til begrepsdiagram og definisjoner.

2. Hva er *fellesoffentlige begreper*?

Fellesoffentlig begreper er generelle begreper som er sentrale for flere offentlige virksomheter, og som brukes på tvers av ulike fagområder og bruksområder. Begrepene ligger høyt i begrepshierarkiet og brukes i stor grad som overbegrep i definisjoner av andre og mer fagspesifikke begreper. Eksempler på fellesoffentlige begreper er 'aktør', 'person' og 'identifikator'.

Definisjonene av de fellesoffentlige begrepene skal være kontekstuavhengige. Det vil si at begrepene i størst mulig grad skal være «frigjort fra» de ulike kontekstene til hvert enkelt fagområde og hver enkelt etat. For eksempel kan 'person' være overbegrep både for 'pasient' og 'student', og det innebærer at definisjonen av 'person' må være kontekstuavhengig, slik at 'person' blir et reelt overbegrep i begge de to andre kontekstene.

3. Behov

I arbeidet med deling av data, tilhørende begrepsbeskrivelser og arbeidet med overordnede, felles informasjonsmodeller har det oppstått et behov for felles definisjoner av noen overordnede begreper. Det vil være uheldig dersom disse begrepene defineres ulikt av ulike virksomheter. Målet med arbeidet med fellesoffentlige begreper, er å bli enige om definisjonene.

4. Begrunnelse for ny høringsrunde

I mai 2020 ble det etablert en arbeidsgruppe med medlemmer fra Språkrådet og Digitaliseringsdirektoratet. Gruppen utarbeidet definisjonsforslag til sju begreper, og disse forslagene ble sendt på høring i oktober 2020.

Etter høringsrunden for disse begrepene oppsto et behov for å vurdere ett av begrepene på nytt; begrepet 'organisasjon'/'virksomhet'. Arbeidsgruppen hadde innledende møter med Brønnøysundregistrene og Statistisk sentralbyrå, før arbeidsgruppen ble utvidet med en representant fra Brønnøysundregistrene i det videre arbeidet.

I arbeidet med å finne en definisjon av 'virksomhet', ble det også behov for å gjøre endringer i noen av de tilstøtende begrepene og innføre et nytt nivå i begrepshierarkiet. Begrepet 'entitet' ble innført, og det ble gjort endringer i definisjonene av følgende begreper: 'interessent', 'aktør', 'person', 'organisasjon'/'virksomhet'. Det ble også gjort endringer i begrepsdiagrammet.

5. Metode

Arbeidsgruppa har utarbeidet definisjonsforslag basert på terminologiske prinsipper og terminologisk metode, som er beskrevet nærmere i [forvaltningsstandarden Termlosen](#).

5.1. Begrepsanalyse

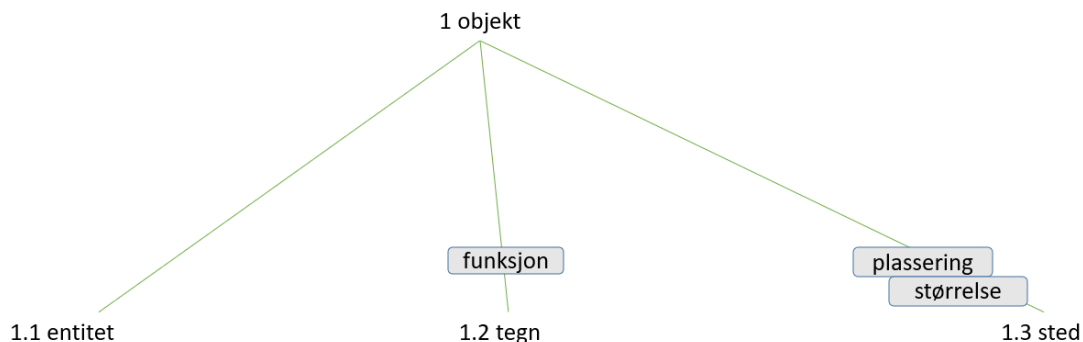
I hørings svarene fra 2020 ble det klart at begrepet 'organisasjon'/'virksomhet' måtte vurderes på nytt. I arbeidet med nytt definisjonsforslag for begrepet 'organisasjon'/'virksomhet' gjorde arbeidsgruppa en ny begrepsanalyse av og tegnet opp et nytt begrepsdiagram for de tilstøtende begrepene 'aktør', 'interessent' og 'person'. I tillegg så gruppa behovet for å innføre et nytt nivå i begrepshierarkiet, og innførte 'entitet' som begrep under 'objekt'.

5.3. Utforming av definisjonsforslag

Arbeidsgruppa utarbeidet forslag til definisjoner basert på det nye begrepsdiagrammet.

5.4 Overordnet begrepsdiagram med inndelingskriterium

Nedenfor vises det nye toppnivået i begrepsdiagrammet.

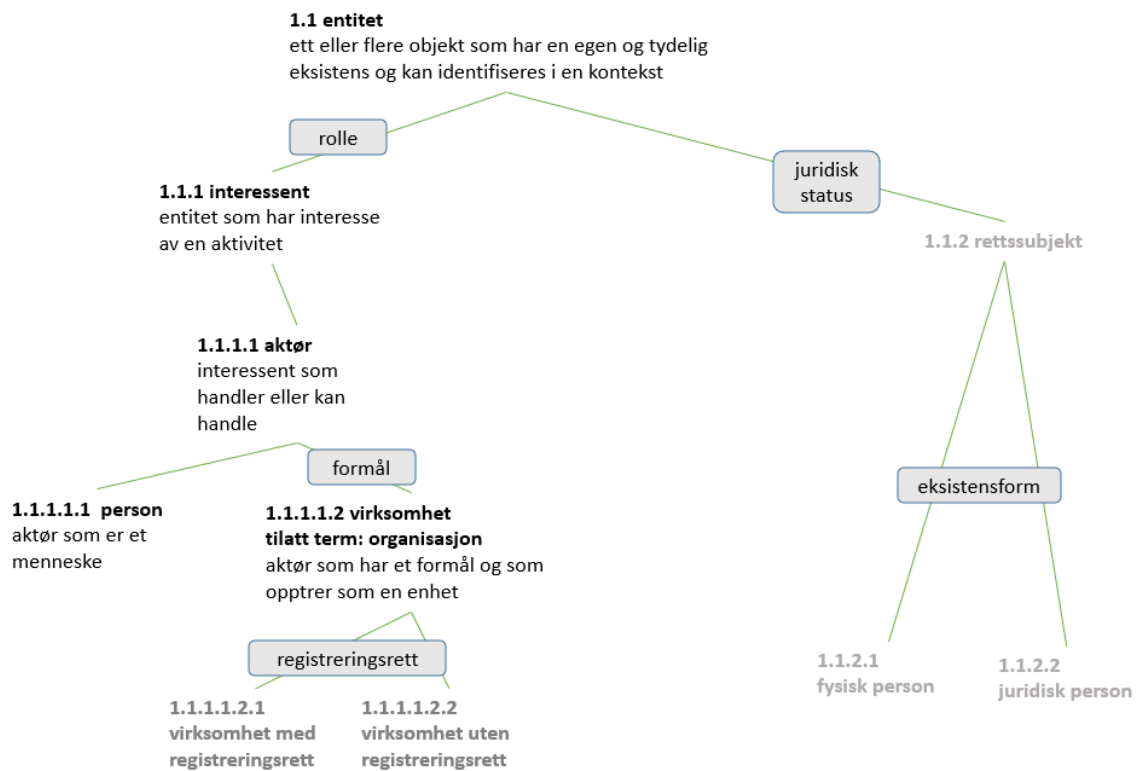

'Objekt' er et overordnet, førteoretisk begrep som skal fange alle fenomener, konkrete og abstrakte, reelle og tenkte, i verden.

I underbegrepene til 'tegn' og 'sted' er det ikke gjort endringer, og de omfattes ikke av denne høringen.

'Entitet' er innført som nytt nivå i arbeidet med begrepet 'virksomhet', og begrepene som omfattes av denne høringen, er underbegreper til 'entitet'.

5.4.1. Begrepsdiagram for 'entitet' og underliggende begreper

Begrepene i grå skrift omfattes ikke av denne høringen.

Når vi deler inn begrepet 'entitet' etter inndelingskriteriet «rolle» får vi underbegrepet 'interessent' med kjennetegnet 'som har interesse av en aktivitet'.

'Aktør' er underbegrep til 'interessent' og har kjennetegnet 'handler eller kan handle'.

Under 'aktør' finner vi to begreper. 'Person' har kjennetegnet 'er et menneske'. 'Virksomhet' har to kjennetegn: 'har et formål' og 'opptrer som en enhet'.

'Virksomhet' skal omfatte de virksomhetene som har registreringsrett i Enhetsregisteret ('virksomhet med registreringsrett') og de som ikke har det ('virksomhet uten registreringsrett'). Sistnevnte kan for eksempel være en del utenlandske organisasjoner. Disse to begrepene er ikke del av høringen.

Begrepsdiagrammet har også med 'rettssubjekt' for å vise sammenhengen mellom 'person', og 'fysisk person'.

5. Definisjonsforslag

Basert på kjennetegnene fra begrepsdiagrammene foreslår arbeidsgruppa følgende definisjoner, der nn = nynorsk og nb = bokmål:

1.1	
anbefalt term	entitet (nn) entitet (nb)
definisjon	ett eller flere objekt som har en egen og tydelig eksistens og kan identifiseres i en kontekst
kilde	egendefinert
merknad	
fagområde	fellesoffentlige begreper
ansvarlig	Språkrådet

1.1.1	
anbefalt term	interessent (nn) interessent (nb)
definisjon	entitet som har interesse av en aktivitet
kilde	egendefinert
merknad	
fagområde	fellesoffentlige begreper
ansvarlig	Språkrådet

1.1.1.1	
anbefalt term	aktør (nn) aktør (nb)
definisjon	interessent som handler eller kan handle
kilde	egendefinert
merknad	

fagområde	fellesoffentlige begreper
ansvarlig	Språkrådet

1.1.1.1.1	
anbefalt term	person (nn) person (nb)
definisjon	aktør som er et menneske
kilde	egendefinert
merknad	I juridisk sammenheng blir 'fysisk person' brukt om 'person', til forskjell fra 'juridisk person'.
fagområde	fellesoffentlige begreper
ansvarlig	Språkrådet

1.1.1.1.2	
anbefalt term	verksemd (nn) virksomhet (nb)
tillatt term	organisasjon (nn) organisasjon (nb)
definisjon	aktør som har et formål og som opptrer som en enhet
kilde	egendefinert
merknad	
fagområde	fellesoffentlige begreper
ansvarlig	Språkrådet